

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ”
(для бакалаврів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Політична соціологія як наукова галузь виникла відносно недавно — в середині ХХ ст. на межі поєднання двох наук: політології і соціології. В широкому розумінні політична соціологія — це наука, яка вивчає соціальні аспекти політики. У вузькому розумінні — це галузь соціології, яка вивчає взаємозв'язок політичної сфери з іншими сферами суспільного життя, політичних інститутів з іншими соціальними інститутами.

В основу вивчення дисципліни покладено принцип кредитно-модульної системи, яка сприяє систематичній і динамічній роботі студентів над засвоєнням досить складної теоретичної дисципліни, з використанням модульної технології навчання та рейтингового оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу.

Навчальний матеріал розділено на 6 модулів. В тематичному плані теми кожного модуля поділено за видом навчальних занять та самостійної роботи студентів. Загальний обсяг дисципліни складає 6 залікових кредитів, що об'єднує всі види навчання: аудиторні заняття, самостійна робота (зокрема підготовка до підсумкового контролю), контрольні заходи (модульний контроль, екзамен).

Самостійна робота студентів має дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять та підготовка до модульного контролю.

Поряд з традиційними видами аудиторних занять, індивідуально виконується аудиторна робота під керівництвом викладача, а саме колективне або індивідуальне консультування студентів та модульний контроль.

У навчально-методичній карті дисципліни (п. IV.) наводиться структура навчального курсу за змістом та видами навчальної діяльності в поєднанні з графіком навчального процесу, календаризованого за термінами вивчення та складання окремих модулів. Кожен з модулів має свою форму контролю у вигляді індивідуальних завдань, виконання яких передбачається в письмовому вигляді з наступним захистом.

Рейтингова система оцінювання (п. V.) дозволяє врахувати як поточну підготовку студентів до аудиторних занять, так і визначати рівень засвоєння навчального матеріалу окремого модуля. Підсумкова (екзаменаційна) оцінка виставляється за рейтинговими показниками, з можливістю її покращення під час семестрового екзамену.

Підготовлено професором кафедри політології *О. В. Рублюк*

Затверджено на засіданні кафедри політології (протокол № 1 від 04.09.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Рублюк О. В. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Політична соціологія” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. «Персонал», 2010. — 44 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, характеристику основних видів навчальної, навчально-наукової (пошуково-аналітичної і практичної) самостійної роботи студентів, тематичний план, зміст дисципліни “Політична соціологія”, контрольні питання та завдання, теми рефератів, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2010
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

Тематика індивідуальних завдань, зразки контрольних карток, перелік питань, що обговорюються під час контрольних заходів, подано в п. VI програми. Ці матеріали дозволяють студенту самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність.

В результаті вивчення курсу студент повинен *знати*:

- Основні поняття: політична соціологія, соціальна система, суспільство, соціологія держави, соціологія громадянського суспільства, соціологія суспільного розвитку і прогресу, політичний розвиток, політична стагнація, людина як суб'єкт політики, політична участь, політична поведінка, соціальні групи як суб'єкт політики, групи інтересів, групи тиску, лобізм, плюралізм, корпоративізм, громадська думка, соціологія політичної влади, Державне управління, партійне керівництво, політичні орієнтації суб'єктів політики, соціологія політичної ідеології, соціологія політичної боротьби, соціологія політичної культури, соціологія нації та національної ідеї;

вміти:

- розкрити зв'язок політики і соціальної структури суспільства;
- визначити вплив політики на інші сфери суспільства;
- визначити прояви політики в соціальній практиці;
- проаналізувати і прокоментувати явища в суспільстві, роз'яснити причини їх позитивних і негативних проявів;
- сформулювати конкретні висновки, узагальнення і рекомендації;
- використовувати соціологічні методи і нормативи дослідження у сфері політики.

Модульна система організації навчального процесу сприяє скороченню аудиторного навантаження і зростанню обсягу самостійної роботи, що посилює значущість поточного контролю знань студентів, зокрема з використанням письмових робіт, есе, рефератів, тестів тощо.

Самостійна робота студентів з навчальними матеріалами спрямована на:

- формування способів логічного аналізу навчальної інформації;
- оволодіння продуктивними засобами вирішення завдань;
- контроль за ходом і результатом виконання завдань, їх оцінювання.

Для цього:

- сформована система завдань з елементами самоосвітньої діяльності;
- при переході від рівня до рівню зростає доля самостійності студента в системі завдань;
- включені завдання, розраховані на самостійність студента.

Зміст завдань змінюється від репродуктивних до продуктивних.

1. Репродуктивна самостійна робота — це:

- 1) вивчення лекцій;
- 2) самостійне вивчення і конспектування літератури за темою курсу;
- 3) запам'ятовування та повторення матеріалу;
- 4) вивчення положень програми дисципліни і питань до екзамену тощо.

2. Пізнавально-пошукова самостійна робота — це:

- 1) підготовка повідомлень, доповідей для семінарських занять;
- 2) підбір основної і додаткової літератури з певної проблеми;
- 3) збір аналітичної інформації за темами дисципліни;
- 4) написання контрольних та самостійних аналітичних робіт;
- 5) виконання практичних завдань.

3. Творча самостійна робота — це:

- 1) написання рефератів, наукових статей;
- 2) участь у форумах;
- 3) підготовка доповідей для асинхронних семінарів.

Оцінювання результатів самостійної роботи студентів будується на основі бальної системи і включає:

- 1) контрольні питання за темою;
- 2) перевірку практичних завдань;
- 3) виконання самостійних аналітичних робіт;
- 4) включення результатів поточної самостійної роботи в підсумкову оцінку з дисципліни відбувається таким чином. Заняття проводяться відповідно до навчального плану. За розкладом студенти отримують необхідну навчальну літературу (в електронному варіанті), вивчають матеріали і отримують завдання, спілкуються з викладачем та між собою, здають контрольні роботи і тестуються. При цьому навчання проходить як у **синхронному** (спілкування в чаті), так і в **асинхронному режимі** у зручний для кожного час (спілкування у форумах).

Викладання курсу “Політична соціологія” має за мету:

- сформувані у студентів науковий світогляд та переконання, які сприятимуть вивченню та розумінню соціально-політичних явищ, понять та подій;
- ознайомити студентів із засадами політичної соціології;
- проводити лекційні заняття в асинхронному режимі. Однак за необхідності можна використати аудіо- та відеоконференції для так званих “живих” лекцій.

Під час практичних занять використовуються тести, які обробляються за запропонованою схемою, отримані дані інтерпретуються відповідним чином.

Семінари є активною формою навчальних занять і можуть проводитися у асинхронному й синхронному режимах.

В асинхронному режимі відбуваються електронні дискусії. Кожен учасник може ознайомитися з дискусією і взяти у ній участь.

Синхронні семінари можуть проводитися за допомогою телевізійних відеоконференцій і комп’ютерних ФОРУМів.

Консультації є однією з форм керівництва роботою студентів та наданням допомоги у самостійному вивченні дисципліни. Для консультацій використовується електронна пошта та електронні дискусії

Методичний простір курсу складається із серії технік активного входження студентів у пізнавальну діяльність, а саме методів:

- організації навчально-пізнавальної діяльності;
- стимулювання і мотивації навчальної діяльності;
- контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Виконання самостійних завдань допомагає студентам поетапно включитися в навчальну, а потім у наукову роботу, що сприяє формуванню творчих якостей і творчого відношення до своєї професії. Навчити вчитися — це означає розвинути здатності і потреби до самостійної творчості, повсякденної і планомірної роботи над підручниками, навчальними посібниками, періодичною літературою, активної участі в науковій праці.

Самостійна робота студентів традиційно поділяється на аудиторну, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять; та позааудиторну (кваліфікаційну) роботу, яка поєднує практичне застосування отриманих знань, вмінь, навичок.

Всі види самостійних робіт, починаючи з найпростіших (контрольна робота, доповідь, реферат) і закінчуючи складнішими (кур-

сова, дипломна робота, наукова стаття, магістерська робота) є однією з форм звітності студентів і контролю їхніх знань. Це творче осмислення відповідної наукової думки, літератури, засіб вивчення навчальних дисциплін, підвищення теоретичного і методичного рівня професійних знань.

Самостійна робота студентів — спланована, пізнавальна, організаційно і методично спрямована особиста діяльність без прямої допомоги викладача. Вона повинна мати певні елементи на занятті і продовжуватися після нього. Таку роботу педагог ретельно планує методично і продумує організаційно. Для реалізації такого підходу розроблено навчально-методичний пакет із самостійної роботи з дисципліни “Політична соціологія”, в якому визначено обсяги аудиторної та позааудиторної самостійної роботи.

Велике значення в самостійній навчальній діяльності студентів відіграє вільний вибір ними теми, форми і часу виконання роботи. Тому в системі самостійного навчання важливе місце посідають творчі завдання: доповіді, огляди (від огляду літератури, до наукових розробок) тощо.

У педагогічній практиці застосовуються різноманітні прийоми організації самостійної роботи студентів:

- робота з навчальними матеріалами;
- збір (накопичення) матеріалу з досліджуваної теми;
- підготовка і написання реферату з дисципліни;
- робота із конспектом-схемою, розробленим викладачем;
- аналіз порівняльного і досліджуваного матеріалу;
- виконання індивідуальних завдань;
- розв’язування завдань за темами;
- виступ з рефератом на лекції або семінарі;
- виконання позааудиторної самостійної роботи у вигляді навчальних диференційованих тестів різного ступеня складності, багатоваріантних завдань, використання кросвордів, вправ з “ключами” для самоконтролю.

Лише така праця привчає студентів до постійної і активної розумової діяльності в аудиторії і поза нею.

Основні організаційні напрями виконання самостійної роботи студентів доцільно розділити на етапи:

Планування самостійної роботи студентів — це планування викладачем кількості годин самостійного вивчення з відповідних тем,

розроблення змісту і характеру самостійних завдань. При цьому слід дотримуватись таких вимог:

виконувана самостійна робота має спрямовуватися на досягнення основних навчально-виховних завдань;

самостійне навчання має бути систематичним і систематизованим у контексті навчальних занять;

самостійне навчання повинно бути доступним і можливим.

На лекціях, семінарських, практичних заняттях, індивідуальних консультаціях формулюються завдання для самостійного опрацювання, проводиться інструктаж щодо їх виконання.

Контроль та корекція результатів самостійного вивчення матеріалу здійснюється при виконанні тестових завдань, потім — на семінарських заняттях, під час складання іспитів.

Базовими для вивчення курсу “**Політична соціологія**” є дисципліни соціально-політологічного циклу, такі як “Політологія”, “Соціологія”, “Політична психологія”, “Історія та теорія демократії”.

Знання, отримані під час вивчення курсу, є основою для вивчення проблемних та конфліктних питань курсів “Політологія”, “Соціологія”, “Історія та теорія демократії”, “Актуальних проблем соціальної психології”, “Політичної психології”, “Психології культури”, “Психології малих груп”, “Психології управління”, закладають підґрунтя для вивчення багатьох інших дисциплін, допомагають при виконанні курсових і дипломних робіт.

Викладення лекційного матеріалу поєднується з семінарськими і практичними заняттями, тренінгами та самостійною роботою студентів.

Лекції повинні забезпечити теоретичне підґрунтя курсу, розкрити зміст основних понять, моделей і механізмів, технік для регулювання та управління конфліктами для їх повного вирішення.

Практичні заняття передбачають використання теоретичного матеріалу для розв’язання завдань управління конфліктами, їх аналізу.

Форми самостійної роботи студентів при вивченні курсу “**Політична соціологія**”:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських та практичних занять;
- виконання домашніх завдань;
- самозвіти;
- підготовка до контрольних робіт, модульно-рейтингового контролю;

- вивчення тем або окремих питань, що виносяться для самостійної роботи;
- написання рефератів;
- підготовка до іспиту.

Форми контролю. В процесі навчання здійснюється поточний модульно-рейтинговий контроль, тобто студенти виконують самостійну роботу, а потім складають іспит.

Загальна оцінка знань студента враховує результати модульно-рейтингового контролю, самостійної роботи та оцінку на іспиті. Контроль знань студентів включає форми поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру або модуля. Проміжний контроль випадає на закінчення модуля. Підсумковий контроль виконується з завершенням вивчення дисципліни. Поточний контроль здійснюється переважно в письмовій формі. Форми контролю: реферат, есе, контрольна робота, домашнє завдання. Для оцінювання знань студентів використовуються такі форми контролю знань, як: доповіді на семінарських заняттях, оцінка ефективності виконання завдань під час практичних занять, реферат, домашнє завдання, співбесіда, тестування, залік, іспит.

Порівняно з традиційними формами навчання, контроль знань у формі самостійної роботи має ряд переваг: адаптація до індивідуальних характеристик учнів, вільний вибір часу, місця. Методику формування результуючої оцінки контролю наведено в програмі дисципліни.

Пізнання щодо виникнення та попередження політичних конфліктів:

- навчити закономірностям політичного спілкування і взаємодії людей у політичній боротьбі суспільства;
- виробити у студентів практичні уміння та навички використання знань політичної соціології в подальшій професійній діяльності;
- навчити студентів організовувати та проводити переговорний процес з урегулювання політичних конфліктів;
- застосовувати вивчення та дослідження маніпулятивних політичних технологій з метою протидіяти їм.

В результаті вивчення курсу студенти повинні *знати*:

- предмет, завдання та методи курсу;

- теоретико-методологічні основи політичної соціології, основний понятійний апарат політичної соціології;
 - роль соціально-політичних досліджень конфліктів у розв'язанні та вирішенні проблемних питань суспільства;
 - методи соціально-політичних досліджень масових соціальних конфліктів та процесів конфліктогенного характеру у соціумі та в особистості.
 - способи засвоєння основних теоретичних і практичних положень політичної соціології;
 - методи вивчення, формування та вирішення політичних конфліктів;
 - стилі поведінки у політичному конфлікті для регулювання та управління ними;
- вміти:*
- застосовувати отримані знання у практиці професійної діяльності;
 - організовувати переговори з урегулювання політичних конфліктів;
 - оцінити ступінь та вірогідність виникнення політичних конфліктів для подальшого їхнього попередження та вирішення;
 - управляти та вирішувати політичні конфлікти в різних сферах соціального життя, прогнозувати хід їх розвитку.

Дисципліна **“Політична соціологія”** базується на головних положеннях законів України про вищу освіту, сучасних досягненнях науки та вирішує конкретні завдання теоретичної і практичної підготовки студентів до роботи за фахом.

Викладання політичної соціології здійснюється у тісному взаємозв'язку з політологією, соціологією, політичною психологією, конфліктологією, психологією, управліннями конфліктами та іншими навчальними дисциплінами. Це потребує, щоб викладач встановлював тісні взаємозв'язки на міждисциплінарному, міжкафедральному рівнях.

Лекції з дисципліни повинні викладатися в аудиторіях, які обладнані сучасними ТНЗ. Семінарські та практичні заняття проводяться у навчальних групах. Основним завданням групових занять є поглиблення теоретичних знань та вироблення практичних навичок їх застосування у професійній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Політична соціологія як наукова галузь 1. Предмет навчального курсу “Політична соціологія” та методологія його вивчення 2. Історія становлення політичної соціології 3. Концептуальні основи політичної соціології
	Змістовий модуль II. Соціологія соціальної системи, суспільства та суспільно-політичного розвитку 1. Соціологія соціальних систем та суспільств 2. Соціологія суспільного розвитку та прогресу. Політичний розвиток 3. Система соціально-політичних показників
	Змістовий модуль III. Політична соціологія суб'єктів і об'єктів політичної діяльності 1. Людина як суб'єкт політики 2. Соціальні групи як суб'єкти політики 3. Держава як суб'єкт політики: соціологічний зріз
	Змістовий модуль IV. Соціальний вимір суб'єктивного начала в політиці 1. Політична соціологія свідомості 2. Політична соціологія культури 3. Соціологія нації та національної ідеї
	Змістовий модуль V. Соціальні основи політичної влади та демократичного суспільства 1. Соціологія політичної влади як важливого атрибуту політики 2. Соціологія демократії як форма організації суспільства 3. Соціологія політичного життя
	Змістовий модуль VI. Політика і основні сфери суспільного життя 1. Політика і економіка. Економічна політика держави 2. Політика і соціальна сфера суспільства. Соціальна політика держави 3. Політика і культура. Політика і мораль 4. Політика і право
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ”

До лекції 1. Завдання для самостійного опрацювання. Загальні відомості про політичну соціологію.

Уважно прочитайте наведені нижче вимоги до конспекту. Законспекуйте текст лекції.

Конспект лекцій. Роль конспекту лекцій суто навчальна: він допомагає зафіксувати основні поняття і положення й у потрібний момент їх відтворити, наприклад, при написанні реферату або підготовці до іспиту. Власне кажучи, його і складати треба як огляд, що містить основні положення лекції без подробиць і другорядних деталей. Конспект має індивідуалізований характер: розрахований на самого автора і тому може виявитися малозрозумілим для інших.

Для того щоб здійснювати цей вид роботи, у кожному конкретному випадку необхідно грамотно вирішити таке:

1. Зорієнтуватися в загальній композиції лекції (уміти визначити основні положення).
2. Побачити логіко-значеннєву канву повідомлення, зрозуміти систему викладу інформації в цілому, а також розвитку кожної окремої думки.
3. Виявити “ключові” думки, тобто основні значеннєві віхи, на які “нанизано” зміст.
4. Визначити інформацію, що деталізує основні положення.
5. Лаконічно сформулювати основну інформацію, не переносити її в конспект цілком і дослівно.

У будь-якому навчальному тексті є інформація двох видів: основна і допоміжна. Основна — це інформація, що має найістотніше значення для розкриття змісту теми або питання, тобто визначення наукових понять, формулювання законів, теоретичних принципів тощо. Призначення допоміжної інформації — допомогти студентові краще засвоїти матеріал.

Зміст конспектування — це перероблення основної інформації з метою її узагальнення і скорочення. Узагальнити — означає подати її у більш загальній, схематичній формі: визначень, висновків, окремих заголовків, викладення основних результатів тощо.

Основна інформація на лекції записується якомога повніше і складає опорний конспект. Допоміжна, як правило, опускається, за

винятком тих випадків, коли студенту не зовсім зрозумілі основні положення.

Основні вимоги до конспекту: наочність записів і таке їх розташування, що давало б можливість усвідомити логічні зв'язки та ієрархію понять. Обсяг рукописного конспекту повинен бути більшим за четверту частину (0,25) лекційних матеріалів, але повно відображати їх зміст. Конспект містить: лекційну тему, план лекції, бібліографічні джерела, власне конспект матеріалу. Бажано виділяти основні положення і визначення.

При написанні конспекту сторінки зошита поділяють навпіл вертикальною рисою. В лівій частині сторінки пишеться конспект лекції, а в правій вміщується коротка інформація з додаткових джерел у вигляді тез стосовно змісту певного тексту. Тези лаконічно виражають суть прочитаного, дають можливість розкрити зміст. Під час формулювання тез корисно виписати текст, що чітко відображає основну думку автора. Результат конспектування — запис, що дозволяє негайно або через певний час з потрібною повнотою відновити отриману інформацію.

Додаткову інформацію можна записати способом “питань — відповідей”. Він полягає у тому, що самостійно формулюються питання або проблеми, порушені в лекції, і даються відповіді на них. Модифікацією способу “питань — відповідей” є таблиця, де місце питання займає формулювання проблеми автором, а місце відповіді — розв'язання проблеми. Іноді в таблиці можуть з'явитися і додаткові графи: наприклад, “інші точки зору”.

Раціональне використання різних способів конспектування отримало назву комбінованого конспекту. При цьому використовуються кілька або всі способи. Саме комбінований конспект є ознакою високого рівня підготовленості студента.

Форма звітності: рукописний конспект лекційних матеріалів.

Питання для самоконтролю за темою лекції.

1. Що притаманне науковому мисленню?
2. Які особливості становлення політичної соціології?
3. Предмет політичної соціології.
4. Зв'язок політичної соціології з іншими науками.
5. Основні функції і методи політичної соціології.
6. Біологічний напрям в соціології (Г. Спенсер).
7. Біхевіоризм і необіхевіоризм як напрями соціології.

8. Географічна школа соціології.
9. Розуміюча школа соціології (В. Дільтей, М. Вебер, Г. Зіммель, П. Сорокін).
10. Становлення управління конфліктами як науки в Україні.

До лекції 2. Завдання для самостійного опрацювання.

Повторіть розділ “Становлення й еволюція політичної соціології” за курсом “Соціологія” та “Політологія”. Джерела політичної соціології. Повторення матеріалу з курсу “Конфліктологія” щодо структури політичного конфлікту. *Повторення* — процес відновлення в пам’яті раніше отриманих знань на новому, вищому рівні. Важливою формою повторення є систематизація знань після вивчення тем і розділів курсу, при цьому матеріал повторюється на вищому рівні, під новим кутом зору.

Завдання повторення:

- ліквідація прогалин у знаннях студентів;
- активізація знань, необхідних для вивчення нового матеріалу;
- розвиток пам’яті і мислення;
- формування узагальнених знань;
- встановлення співвідношення між подібними поняттями, поглиблене вивчення положень, понять із споріднених навчальних курсів;
- систематизація соціальних та політичних явищ і подій.

Застосовуються такі форми повторення:

- робота з конспектом лекцій і матеріалами відповідної теми підручника;
- робота з навчальною або науковою літературою.

Змістовий модуль I. Політична соціологія як наукова галузь

1. Предмет навчального курсу “Політична соціологія” та методологія його вивчення.
2. Історія становлення політичної соціології.
3. Концептуальні основи політичної соціології.

Завдання для самостійної роботи: уважно прочитайте, як конспектувати лекції, оформіть свій конспект відповідно до наведених далі вимог.

Конспект лекцій. Роль конспекту лекцій суто навчальна: він допомагає зафіксувати основні поняття і положення та у потрібний мо-

мент їх відтворити, наприклад, при написанні реферату або підготовці до іспиту.

У навчальному тексті міститься інформація двох видів: основна і допоміжна. Основна — це інформація, що має найістотніше значення для розкриття змісту теми або питання, тобто визначення наукових понять, формулювання законів, теоретичних принципів тощо. Призначення допоміжної інформації — допомогти студентові краще засвоїти матеріал.

Зміст конспектування — це перероблення основної інформації з метою її узагальнення і скорочення. Узагальнити — означає подати її у більш узагальненій схематичній формі: визначень, висновків, окремих заголовків, викладення основних результатів тощо.

Основна інформація на лекції записується якомога повніше і складає *опорний конспект*. Допоміжна, як правило, опускається, за винятком тих випадків, коли студенту не зовсім зрозумілі основні положення.

Власне кажучи, конспект і складати треба як огляд, що містить основні положення лекції без подробиць і другорядних деталей. Конспект має індивідуалізований характер: розрахований на самого автора і тому може здаватися малозрозумілим для інших.

Для того щоб правильно законспектувати, у кожному конкретному випадку необхідно вирішити таке:

1. Зорієнтуватися в загальній композиції лекції (уміти визначити основні положення).
2. Побачити логіко-значеннєву канву повідомлення, зрозуміти систему викладу інформації в цілому, а також розвиток кожної окремої думки.
3. Виявити “ключові” думки, тобто основні значеннєві віхи, на які “нанизаний” зміст.
4. Визначити інформацію, що деталізує основні положення.
5. Лаконічно сформулювати основну інформацію, не переносити її в конспект цілком і дослівно.

Основні вимоги до конспекту: наочність записів і таке їх розташування, що давало б можливість усвідомити логічні зв’язки та ієрархію понять. Обсяг рукописного конспекту повинен бути більшим за одну четверту частину (0,25) лекційних матеріалів, повно відображати їх зміст. Конспект містить: лекційну тему, план лекції, бібліографічні джерела, власне конспект матеріалу. Бажано виділити основні положення і визначення.

При написанні конспекту сторінки зошита бажано поділяти навпіл вертикальною рисою. В лівій частині сторінки пишеться конспект лекції, а в правій міститься коротка додаткова інформація у вигляді тез, отримана під час підготовки до семінарських занять, екзаменів, заліків (короткий виклад основного змісту додаткових джерел). Під час формулювання тез корисно виписати текст, що чітко відображає основну думку автора.

Додаткову інформацію можна записати способом “питань — відповідей”. Він полягає у тому, що самостійно формулюються питання або проблеми, порушені в лекції, і даються відповіді на них. Модифікацією способу “питань — відповідей” є таблиця, де місце питання займає формулювання проблеми автором або викладачем, а місце відповіді — розв’язання проблеми. Іноді в таблиці можуть з’явитися і додаткові графи: наприклад, “інші точки зору”.

Раціональне використання різних способів конспектування отримало назву комбінованого конспекту. При цьому використовуються кілька або всі способи конспектування. Саме комбінований конспект є ознакою високого рівня підготовленості студента.

Форма звітності: рукописний конспект лекційних матеріалів.

Питання для самоконтролю за модулем.

1. Предмет політичної соціології.
2. Зв’язок політичної соціології з іншими науками.
3. Основні функції і методи політичної соціології.
4. Біологічний напрям в соціології (Г. Спенсер).
5. Біхевіоризм і небіхевіоризм як напрями соціології.
6. Географічна школа соціології.
7. Розуміюча школа соціології (В. Дільтей, М. Вебер, Г. Зіммель, П. Сорокін).
8. Психологізм і соціологізм (Г. Тард, Г. Лебон, Е. Дюркгейм, Л. Гумплович).
9. Структурно-функціональний аналіз (Е. Дюркгейм, Т. Парсонс, Р. Мертон).
10. Феноменологічна соціологія (Е. Гуссерль, А. Бергсон, Ч. Кулі, А. Шюц).
11. Позитивізм і неопозитивізм (О. Конт, Е. Дюркгейм, Г. Спенсер).
12. Символічний інтеракціонізм (Дж. Мід, Г. Блумер, Т. Шибутані, М. Кун, Т. Партленд, І. Гофман, Х. Данкен)

13. Франкфуртська школа (М. Хоркхаймер, Т. Адорно, Е. Фром, Г. Маркузе, Ю. Хабермас).
14. Теорія історичного кругообігу і культурно-історичних типів (О. Шпенглер, А. Тойнбі).
15. Теорії індустріального і постіндустріального суспільства.
16. Теорія модернізації.
17. Теорія соціальної дії (М. Вебер, Дж. Мід, Т. Парсонс).
18. Доктрина людських відносин (Е. Мейо, Ф. Ротлісбергер).
19. Теорія ролей і соціального обміну (Дж. Мід, Р. Лінтон).
20. Соціологія соціальних систем і суспільств.

Змістовий модуль II. Соціологія соціальної системи, суспільства та суспільно-політичного розвитку

1. Соціологія соціальних систем та суспільств.
 2. Соціологія суспільного розвитку та прогресу. Політичний розвиток.
 3. Система соціально-політичних показників.
- Завдання для самостійної роботи: виписати визначення основних понять, використаних у лекційному матеріалі.

Форма звітності: *словник визначень*, спрямований на розширення знань лекційного матеріалу; надбання практичних навичок тлумачення понять предметної галузі.

З лекційних матеріалів курсу необхідно виділити 60 — 100 основних понять і навести їх визначення. Визначення можна сформулювати самостійно або узяти зі словників і енциклопедій. У випадку запозиченого визначення необхідно дати бібліографічний опис джерела.

Завдання для самостійної роботи: з книгами: *Амелин В. Н. Соціологія політики.* — М., 1992.

Анохин М. Г. Политические системы: адаптация, динамика, устойчивость: Теоретико-прикладной аспект. — М., 1996.

Аристотель. Политика. — Соч. — Т. 4. — М., 1983.

Головатий М. Ф. Соціологія політики: Навч. посіб. — К., 2003.

Відберіть матеріал, який розкриває суть модуля за темою, законспекуйте його.

Питання для самоконтролю за модулем.

1. Співвідношення понять “суспільство” і “держава”. Ознаки суспільства і держави.
2. Концепції походження держави.
3. Типології держав.
4. Соціологія суспільного розвитку і прогресу.
5. Поняття історичного процесу, соціального прогресу, суспільного розвитку.
6. Політичний розвиток. Модернізація. Глобалізація.
7. Криза суспільного розвитку: світ і український контекст.
8. Соціологія громадянського суспільства.
9. Умови формування громадянського суспільства.
10. Громадянське суспільство в Україні: реалії і шляхи формування.
11. Політична соціологія. Сутність політики як суспільного явища.
12. Підходи до визначення і функції політики.
13. Складові компоненти змісту політики і рівні політики.
14. Політика й економіка. Економічна політика держави.
15. Політика і соціальна сфера суспільства. Соціальна політика.
16. Проблема соціальної стратифікації.
17. Моделі соціальної політики.
18. Специфіка соціальної політики в Україні.
19. Політика і культура. Специфіка взаємодії.
20. Політика і мораль.

Змістовий модуль III. Політична соціологія суб'єктів і об'єктів політичної діяльності

1. Людина як суб'єкт політики.
2. Соціальні групи як суб'єкти політики.
3. Держава як суб'єкт політики: соціологічний зріз.

Завдання для самостійної роботи: скласти список літератури (з фондів бібліотеки МАУП) за тематикою “політичні конфлікти”; написати визначення основних понять, використаних у лекційному матеріалі.

Форма звітності: словник визначень

Приклади оформлення списку літератури за алфавітом:

Амелин В. Н. Социология политики. — М., 1992.

Анохин М. Г. Политические системы: адаптация, динамика, устойчивость: Теоретико-прикладной аспект. — М., 1996.

Аристотель. Политика. — Соч. — Т. 4. — М., 1983.

Арон Р. Демократия и тоталитаризм: Пер. с фр. — М., 1993.

В одному списку різні алфавіти не змішуються, іноземні джерела звичайно розміщують наприкінці переліку всіх матеріалів, надрукованих кирилицею.

Принцип розташування в алфавітному списку — “слово за словом”, тобто при збігу першої літери у алфавітному порядку джерела розташовуються за другою літерою. За наявності декількох робіт одного автора — за алфавітом заголовків, при авторах-однофамільцях — за ідентифікуючими ознаками (ініціали, молодший, старший, батько, син — від старших до молодшого), при декількох роботах автора, написаних ним у співавторстві з іншими — за алфавітом прізвищ співавторів.

До списку літератури ставляються такі вимоги:

- 1) відповідність темі курсової роботи і повнота відображення всіх аспектів її розгляду;
- 2) розмаїтість видів видань: офіційні, нормативні, довідкові, навчальні, наукові, виробничо-практичні і т. д.;
- 3) бібліографічні описи джерел розташовуються за абеткою на прізвище з ініціалами автора (авторів), або за назвою документа;
- 4) бібліографічні описи джерел розташовуються спочатку на кирилиці, потім англійською, німецькою та ін. мовах;
- 5) посилання на літературу в тексті вказуються у квадратних дужках ([1]);
- 6) нумерувати список літератури треба арабськими цифрами з крапкою.

Основні правила оформлення бібліографічного списку.

Якщо **книга написана чотирма або більше авторами**, то після заголовку за косою рискою (/) вказують першого автора та додають “і ін.”:

Налог на имущество: комментарии и разъяснения / В. Р. Берник [і ін.].— М.; Екатеринбург: Аналитика-пресс; Финансы, 1997. — 80 с.

Із заголовка описуються **колективні монографії, збірники статей:**

Культурология: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. А. И. Марковой. — 3-е изд. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. — 315 с.

Окремий том багатотомного видання

Фасмер, М. Этимологический словарь английского языка: В 4 т. — Т. 1. — М.: Просвещение, 1986. — 831 с.

Статті із збірників, журналів і газет

У описові статей із збірників, журналів і газет указуються такі відомості:

- 1) автор, ініціали;
- 2) назва статті;
- 3) джерело за двома косими рисками;
- 4) місце, рік, номер або випуск, сторінки, на яких вміщено статтю

Збірник

Муратова Х. Х. Одежда народов Поволжья в 18 веке // Народы Урало-Поволжья: история, культура, этничность: Сб. науч. тр. / Под общ. ред. М. Х. Ишмуратова. — Екатеринбург: Полиграф, 2004. — С. 151 — 157.

Журнал

Губенко О. В. Мультикультурні синтези як механізм соціально-історичної творчості в умовах України. Соціально-психологічні аспекти проблеми // Практична психологія та соціальна робота. — 2006. — № 10. — С. 73–78.

Якщо два або більше авторів

Кряжков В., Стариков Ю. Административные суды: какими им быть? // Рос. юстиция. — 2001. — № 1. — С. 18–20.

Газета

Шереметьевский Н. Банк сильнее и губернатора, и прокурора // Парламент. газ. — 2001. — 13 нояб.

В аналітичному описові статті з газети сторінки вказуються, якщо газета має більш 8 сторінок.

Тези конференцій

Иванова О. В. Соціально-психологічні чинники професійного становлення працівників міліції / О. В. Иванова, Н. Ю. Ярема // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність”. — К., 2006. — С. 345–351.

Стаття із зібрання творів

Локк Дж. Опыт веротерпимости // Локк Дж. Собрание сочинений: В 3 т. — Т. 3. — М., 1985. — С. 66 — 90.

Автореферати робіт

Галюк Т. Л. Специальные события в современной теории и практике ПР-деятельности: (факторы мотивации и организации): Автореф. дис. ... д-ра филос. в области социологии/ МКА; МАУП; Междунар. откр. ун-т. — К.: Рос. ун-т дружбы народов, 2005. — 23 с.

Нормативні акти

Российская Федерация. Законы. О государственной судебно-экспертной деятельности в Российской Федерации: принят Гос. Думой 31 мая 2001 г. № 73-ФЗ // Ведомости Федерального Собрания Российской Федерации. — 2001. — № 17. — Ст. 940. — С. 11 — 28.

Рецензії

Жилинский С. Э. Конкурентное право как научная дисциплина // Государство и право. — 2001. — № 1. — С. 104 — 106. — Рец. на кн.: Тотьев К. Ю.

До тем: “Переговорний процес з урегулювання політичних конфліктів”, “Особливості роботи з маніпулятивними політтехнологіями в переговорному процесі”. Завдання для самостійної роботи студентів. Повторіть матеріал з курсу “Соціальна психологія” (Майерс Д. Социальная психология. — 7-е изд. — СПб.: Питер, 2005. — 794 с. (Глава 4: Причины недоразумения) на новому, більш високому рівні. Випишіть в конспект, яким чином може ускладнюватися переговорний процес феноменами, які розглядає Д. Майерс.

Важливою формою повторення є систематизація знань студентів, яка проводиться після вивчення тем і розділів курсу, при цьому матеріал повторюється на вищому рівні, під новим кутом зору. Завдання повторення:

- ліквідація прогалин у знаннях студентів;
- активізація знань, необхідних для вивчення нового матеріалу;
- розвиток пам'яті і мислення;
- формування узагальнених знань;
- встановлення співвідношення між подібними поняттями, поглиблене вивчення положень, понять із споріднених навчальних курсів;

Питання для самоконтролю

1. Політична соціологія. Сутність політики як суспільного явища.
2. Підходи до визначення і функції політики.
3. Складові компоненти змісту політики, її рівні.
4. Політика й економіка. Економічна політика держави.
5. Політика і соціальна сфера суспільства. Соціальна політика.
6. Проблема соціальної стратифікації.
7. Моделі соціальної політики.
8. Специфіка соціальної політики в Україні.
9. Політика і культура. Специфіка взаємодії.
10. Політика і мораль.
11. Політичні цінності і політичні норми.
12. Політичні інтереси і політичні потреби.
13. Сутність поняття “політичний вибір”. Основні підходи до детермінації політичного вибору.
14. Політичні традиції і політичні міфи.
15. Соціологія взаємовідносин людини і політики. Типи особистості в політиці.
16. Проблема формування громадянина як учасника політичного процесу.
17. Політичний процес: поняття, типи.
18. Структурні елементи і режими існування політичного процесу.
19. Політичний процес і політичні рішення.
20. Поняття і види державної політики.
21. Характеристика основних моделей державної політики.
22. Чинники ефективності державної політики.
23. Абсентеїзм і аполітичність як форми вияву політичної діяльності.

Змістовий модуль IV. Соціальний вимір суб’єктивного начала в політиці

1. Політична соціологія свідомості.
2. Політична соціологія культури
3. Соціологія нації та національної ідеї.

Завдання для самостійної роботи студентів: повторіть матеріал лекції та уважно прочитайте статті: І. Курас, М. Михальченко. Су-

часна українська політика: Політики і політологи про неї. — К., 2002; Формирование политической системы России. — М., 1996.

За необхідності випишіть незнайомі терміни у словник.

Питання для самоконтролю за модулем

1. Індивідуальна і масова політична свідомість. Масова політична поведінка.
2. Основні типи і функції політичної свідомості.
3. Ідеологічний і психологічний рівні політичної свідомості.
4. Політичне мислення.
5. Сутність і різновиди управлінської діяльності.
6. Соціологія політичних партій і рухів.
7. Ознаки і типи політичних партій.
8. Основні підходи до визначення сутності політичних партій.
9. Соціальне призначення політичних партій.
10. Поняття, риси і типи партійних систем.
11. Політичні партії і партійна система в Україні.

Змістовий модуль V. Соціальні основи політичної влади та демократичного суспільства

1. Соціологія політичної влади як важливого атрибуту політики.
2. Соціологія демократії як форма організації суспільства.
3. Соціологія політичного життя.

Питання для самоконтролю за модулем

1. Політичне мислення.
2. Сутність і різновиди управлінської діяльності.
3. Соціологія політичних партій і рухів.
4. Ознаки і типи політичних партій.
5. Основні підходи до визначення сутності політичних партій.
6. Соціальне призначення політичних партій.
7. Поняття, ознаки і типи партійних систем.
8. Політичні партії і партійна система в Україні.
9. Поняття, ознаки і функції громадської організації.
10. Типологія громадських рухів і об’єднань.
11. Соціальні групи і соціальні рухи як учасники політичного життя і політичних процесів.

12. Поняття, види і функції груп тиску.
13. Види і напрямки діяльності груп тиску.
14. Суть лобізму як виду діяльності в політичній сфері.
15. Соціологія влади як загальносуспільного феномена.
16. Форми, види і методи здійснення влади.

Змістовий модуль VI. Політика і основні сфери суспільного життя

1. Політика і економіка. Економічна політика держави.
2. Політика і соціальна сфера суспільства. Соціальна політика держави.
3. Політика і культура. Політика і мораль.
4. Політика і право.

Питання для самоконтролю за модулем

1. Соціальні групи і соціальні рухи як учасники політичного життя і політичних процесів.
2. Поняття, види і функції груп тиску.
3. Види і напрямки діяльності груп тиску.
4. Суть лобізму як виду діяльності в політичній сфері.
5. Соціологія влади як загальносуспільного феномену.
6. Форми, види і методи здійснення влади.
7. Сутність, типи, ресурси і функції політичної влади.
8. Поняття, типи і рівні легітимності політичної влади.
9. Феномен ерозії влади.
10. Сутність і роль опозиції в демократичному суспільстві.
11. Демократія як форма організації суспільного життя: сутність, принципи, цінності.
12. Історичні типи і сучасні форми демократій.
13. Політична поведінка. Закритий і відкритий типи політичної поведінки, їх ознаки.
14. Політична боротьба: сутність, шляхи завоювання і утримання влади. Види політичної боротьби, їх характеристика.

15. Поняття, основні теоретичні підходи та класичні типи політичної культури.
16. Структурні компоненти політичної культури, їх характеристика.
17. Національна ідея, національна психологія і національний характер.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

У традиційній моделі викладання семінар орієнтований на засвоєння (найчастіше на переказ) інформації, отриманої на лекції або з підручника. У моделі трансформованої вищої освіти семінар стає самостійною й основною формою організації навчального процесу. І це пов'язано не тільки зі скороченням кількості лекцій, а й із специфікою соціального і гуманітарного знання, коли необхідне самостійне уважне вивчення інформації, а потім її проблемне обговорення в аудиторії: це і навчальний матеріал, і проблемні та аналітичні документи тощо.

У процесі підготовки до семінару студент знайомиться з необхідними матеріалами самостійно з тим, щоб в аудиторії їх обговорити. Характер, способи організації і проведення семінару обираються викладачем залежно від змісту і специфіки курсу.

Завданням семінару є розгляд важливих і складних питань курсу, а також перевірка засвоєння матеріалу лекцій, підручників, інших навчальних матеріалів. Тим самим семінари сприяють підвищенню якості знань, засвоєнню навичок самостійної роботи, дозволяють викладачу здійснювати поточний контроль за якістю навчального процесу.

Семінар покликаний:

- закріплювати теоретичні знання, отримані в ході прослуховування і запам'ятовування лекційного матеріалу;
- знайомити з навчальною і науковою літературою;
- розвивати здатність до осмислення різноманітних питань і проблем курсу;
- формувати навички самостійно працювати з першоджерелами і довідковою літературою;
- набувати уміння вести діалог, дискусію, обґрунтовувати свої позиції, шанобливо ставитися до інших поглядів;
- формувати навички діалогічного і критичного мислення.

Підготовка до семінарського заняття починається з ознайомлення із планом та навчальною програмою за темою. Навчальна програма дозволяє студентам якісно і правильно сформулювати короткий план відповіді, зорієнтуватися при підготовці питання та структурувати знання.

Необхідно також вивчити відповідні конспекти лекцій і глави підручників, ознайомитися з додатковою літературою, рекомендованою до цього заняття. Пропонується до важливих і складних питань теми скласти конспекти відповідей. Конспектування додаткової літератури також сприяє плідному засвоєнню навчального матеріалу.

Зміст семінарських занять

1. Політична соціологія як галузь соціологічного знання.
2. Становлення та еволюція політичної соціології.
3. Основні напрями сучасної соціально-політичної думки.
4. Суспільство і політика. Соціологічні виміри політичної системи суспільства.
5. Соціологія політичної культури і політичної соціалізації.
6. Соціологія політичного конфлікту.
7. Політична соціологія міжнародних відносин і світової політики.
8. Соціологічні дослідження політичних відносин і процесів в Україні.

Семінарське заняття 1. Політична соціологія як галузь соціологічного знання

1. Політична соціологія як наука та навчальна дисципліна.
2. Предмет і об'єкти досліджень політичної соціології.
3. Закони, категорії, поняття та структура політичної соціології, її функції в суспільстві.
4. Поняття політичного суб'єкта. Соціологічні виміри простору політичної влади.

Література: [1; 6; 8; 10; 11; 21; 25; 31; 35]

Завдання для самостійної роботи: підготуйте доповідь за однією з тем.

Доповідь — вид самостійної роботи, використовується в навчальних і позакласних заняттях, розширює пізнавальні інтереси, привчає практично мислити. До підготовки доповіді можуть залучатися декілька студентів, між якими розподіляються окремі питання, якщо Ви вважаєте за потрібне докладно висвітлити конкретні аспекти теми.

Перший крок у підготовці доповіді — окреслити мету та завдання виступу, визначити коло питань для висвітлення. Другий крок — добір допоміжної інформації. Отриману інформацію слід організувати в певні категорії, надати їй чіткості, визначити та сформулювати основні положення проблеми. Доповідь структурують за такими вимогами:

- теоретична обґрунтованість;
- опора на фактичний матеріал;
- наведення переконливих прикладів, власне бачення проблеми.

Наступний крок — написання плану доповіді. Будь-який план містить:

- вступ,
- основний текст (серцевина доповіді),
- висновки.

Вступ. Початок доповіді є визначальним і чітко та переконливо має окреслити мету виступу, розкрити суть теми. Першочергове завдання доповідача на цьому етапі — привернути й утримувати увагу аудиторії. Вже з перших речень доповіді необхідно висловлюватися чітко, логічно, змістовно, уникаючи зайвого. Відповідно, речення мають бути короткими й стосуватися тільки суті питань, варто інтонаційно виділяти найважливіші місця і виражати своє ставлення до предмета мовлення.

Основний текст. В основній частині викладається суть проблеми, наводяться докази, пояснення, міркування.

Слід пояснювати кожен аспект проблеми, підібрати переконливі цифри, факти, цитати (проте кількість подібних прикладів не може бути надто великою — надмірна кількість ілюстративного матеріалу не повинна поглинути зміст доповіді). Треба логічно поєднати частини доповіді. Усі питання висвітлюються збалансовано (при цьому не обов'язково кожному з них приділяти однакову кількість часу).

Надзвичайно важливо продумати, в яких місцях тексту потрібні своєрідні “ліричні” відступи, адже суцільний текст погано сприймається. При цьому не слід забувати, що подібні відступи обов'язково мають бути короткими і, певна річ, ілюструвати текст виступу.

Висновки узгоджуються із вступом і не випадають із загального стилю доповіді.

Семінарське заняття 2. Становлення та еволюція політичної соціології

1. Джерела політичної соціології.

- Соціологічне бачення проблем політики і політичних відносин у творах Платона та Аристотеля.
- Основні напрямки соціально-політичної думки в епоху Відродження.
- Висвітлення проблем соціально-політичного життя суспільства провідними вченими Західної Європи та Америки.
- Основні завдання політичної соціології на сучасному етапі трансформації українського суспільства.

Навчальні питання:

- Розкрийте співвідношення політичної соціології та політології.
- Які функції виконує політична соціологія?
- Назвіть представників української політичної соціології та проаналізуйте основні ідеї їхніх наукових праць.
- М. Вебер про три типи легітимної влади.
- Зазначте основні елементи політичної системи українського суспільства.

Завдання для самостійної роботи: підготуйте доповідь за однією із тем семінару.

Література [1; 2; 5; 11; 12; 16; 18; 24; 27; 29; 33; 35]

Семінарське заняття 3. Основні напрями сучасної соціально-політичної думки

Навчальні питання:

- Які традиційні соціально-політичні доктрини є виразниками інтересів певних соціальних прошарків та груп?
- Назвіть основні ідеї неоконсерватизму щодо вирішення головних соціально-політичних проблем сучасного суспільства.
- Винакнення та розвиток лібералізму.
- Основні прикмети неолібералізму.
- Основні концепції соціалізму, політичного екстремізму (анархізму, фашизму), вплив клерикалізму на політичне життя сучасного суспільства.

Підготуйте реферати за темами:

- Розвиток політичної соціології в умовах трансформації українського суспільства.
- Політика як соціальний феномен та об'єкт дослідження.
- Політична система сучасної України.
- Сучасні теорії політичної еліти.

Література [1–5; 8–11; 13; 18; 30; 31; 35]

Семінарське заняття 4. Суспільство і політика. Соціологічні виміри політичної системи суспільства.

Семінар проводиться як групова презентація: спільно підготовлена усна доповідь за однією із запропонованих тем, що дозволяє набуту навичок командної роботи і колаборативного та кооперативного навчання. Для підготовки формуються кілька груп по 3–4 особи. Для презентації звичайно пропонується ключова проблема семінару.

Формат презентації вибирають самі члени групи. Кожен член групи виступає упродовж 7–8 хв. і оцінюється у межах своєї групи незалежно від інших груп. Від студентів кожної групи очікується кооперативна робота при підготовці групової презентації і її реалізації в аудиторії. Учасники презентації відповідальні за організацію дискусії. Від слухачів очікується активна участь в обговоренні питань, а також аргументовані критичні оцінки.

Структура презентації:

- резюме основних ідей;
- виклад ключових положень і питань для обговорення на занятті;
- коротка характеристика методів підтвердження висловлених положень;
- критичний аналіз позиції, що представляється.

Література [1; 2; 5; 8; 11; 13; 16; 18; 19; 26; 31; 33; 35]

Семінарське заняття 5. Соціологія політичної культури і політичної соціалізації

Навчальні питання:

- Які основні концепції політичної культури та підходи до її вивчення?
- Розкажіть про масштаби оцінювання політичних подій як найважливіших елементів політичної культури.
- Поясніть поняття “політична соціалізація”.
- Доведіть взаємозв'язок механізмів політичної соціалізації з рівнем взаємодії людини і політичної системи, освіти, належності до певного прошарку суспільства, релігії.

Підготуйте реферати за темами:

- Національна ідея та її роль у політичній соціалізації.
- Політична соціалізація молоді.
- Процес формування політичної еліти в сучасній Україні.
- Сучасні теорії політичної еліти.

5. Формування політичної орієнтації молоді (методологічні та методичні проблеми соціологічного дослідження).

Література [1; 4; 5; 8–11; 17–20; 24; 27; 29; 31]

Семінарське заняття 6. Соціологія політичного конфлікту

Навчальні питання:

1. Поняття соціального конфлікту.
2. Історія конфліктології та сучасні теорії конфлікту.
3. Види та типи конфлікту.
4. Характерні ознаки політичного конфлікту, його складові та стадії.
5. Методи вирішення політичного конфлікту.
6. Стратегії поведінки особистості в конфлікті (за Томасом).
7. Компроміс як стиль конфліктної поведінки.
8. Ухиляння як стиль поведінки в конфлікті.
9. Пристосування як стиль конфліктної поведінки.
10. Співробітництво як стиль поведінки в конфлікті.
11. Тактики конфліктної поведінки.

Підготуйте реферати за темами:

1. Співробітництво як стиль поведінки для вирішення політичних конфліктів.
2. Стилі поведінки у виявленні, управлінні, вирішенні та профілактиці політичних конфліктів.
3. Тактики поведінки та засоби деструктуризації негативно орієнтованої групи в політиці.
4. Стилі поведінки в політичних переговорах та методи вирішення політичного конфлікту.

Література [2–4; 7–11; 13; 16; 18; 21; 23–25; 31]

Семінарське заняття 7. Політична соціологія міжнародних відносин і світової політики

Навчальні питання:

1. Предмет і особливості соціології міжнародних відносин і світової політики.
2. Формування та розвиток політичної думки з проблем зовнішньої політики і міжнародних відносин.
3. Міжнародні відносини і світова політика.
4. Основні принципи сучасної міжнародної політики.

5. Прогнозування як спосіб соціологічного аналізу перспективного розвитку міжнародних відносин

Підготуйте реферати за темами:

1. Міжнародні конфлікти: причини, сутність і шляхи розв'язання.
2. Міжнародний конфлікт як об'єкт соціологічного дослідження.
3. Україна в сучасному геополітичному просторі.
4. Набуття Україною ознак повноцінної розвиненої держави — суб'єкта міжнародних відносин.

Література [2–4; 7–11; 16; 18; 21; 23–25; 31; 33]

Семінарське заняття 8. Соціологічні дослідження політичних відносин і процесів в Україні

Навчальні питання:

1. Джерела соціологічної інформації про політичне життя України.
2. Основні напрямки та методи соціологічних досліджень політики і політичних відносин в Україні.
3. Явища і тенденції розвитку політичного життя України.
4. Значення Конституції України для консолідованих політичних процесів.

Підготуйте реферати за темами:

1. Політична система сучасної України.
2. Політична еліта сучасної України.
3. Суспільно-політичні інститути та рухи в період системної трансформації українського суспільства.
4. Політична опозиція у системі влади України.

Література [1; 2; 5; 8; 11; 15; 16; 19; 20; 22; 24; 25; 31; 33; 35]

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття — форма навчання, за якої викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їхнього практичного застосування. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення зі студентами, вирішення завдань з їх обговоренням, перевірку результатів, оцінювання. Оцінки,

отримані студентом за окремі практичні заняття, враховуються у підсумковому оцінюванні знань з навчальної дисципліни.

Для проведення практичних робіт група може ділитися на кілька підгруп, кожна з яких виконує одну практичну роботу. Іноді рекомендується виконання практичної роботи за індивідуальним завданням. Завдання видає викладач.

До початку роботи кожен студент отримує інструкції щодо мети роботи, основних її теоретичних положень, схеми виконання, тестів, а також відповідної обробки результатів проведеної роботи, її захисту й отримання відповідної оцінки. Захист практичної роботи необхідно здійснити під час вивчення відповідного модуля згідно з навчально-методичною картою дисципліни, інакше студента не буде атестовано за відповідним модулем.

Практичне заняття 1. Технології переговорів та посередництва у залагодженні політичних конфліктів

1. Поняття про переговори. Етапи переговорів.
2. Загальні підходи до переговорів.
3. Моделі поведінки у переговорах.
4. Стратегії та тактики переговорів.
5. Поняття про посередництво.
6. Прийоми посередництва.

Література [2–4; 7–10; 13; 16; 18; 21; 37]

Самостійна робота

Конспектування: *Соснин В. А.* Урегулирование и разрешение конфликтов: проблема посредничества в прикладной исследовательской практике Запада // Психолог. журн. — 1994. — № 5. — С. 130–141.

Підсумок: Сформулювати висновок про переваги і недоліки технології посередництва у залагодженні конфліктів. Розглянути варіанти мовного реагування на конфліктогенні репліки у ділових взаєминах. Формулюється висновок про принципи і засоби побудови поведінки, що зменшує конфліктну напруженість.

ПОЗААУДИТОРНА САМОСТІЙНА РОБОТА

Реферат — письмова робота обсягом 10–18 друкованих сторінок, виконується протягом тривалого терміну (від тижня до місяця).

Реферат (від лат. *referre* — доповідати, повідомляти) — короткий, точний виклад сутності питання, теми на основі однієї або декількох книг, монографій або інших першоджерел. Реферат включає основні фактичні зведення і висновки з розглянутого питання.

Крім стислого викладу матеріалів з літератури, студент наводить аргументований власний погляд з розглянутого питання. Тему реферату пропонує викладач, хоча це може зробити і сам студент за погодженням з викладачем.

Матеріал подається не стільки в розвитку, скільки у формі констатації або опису. Зміст літературних джерел викладається об'єктивно. Якщо в первинному документі головна думка сформульована недостатньо чітко, у рефераті вона повинна бути конкретизована і виділена.

Структура реферату. Титульний лист заповнюється за єдиною формою: назва реферату, дисципліна, курс, шифр групи, прізвище, ім'я і по батькові. На другій сторінці наводиться зміст, у якому зазначені назви всіх розділів (пунктів плану) реферату і номери сторінок, що вказують на їх початок у тексті. Далі йде вступ обсягом 1,5 — 2 сторінки. Основна частина реферату може мати одну або кілька глав, що складаються з розділів і містять осмислений і логічний виклад головних положень та ідей з літератури. Посилання на першоджерела обов'язкові. Якщо цитується або використовується неординарна думка, ідея, висновок, наводиться фактичний матеріал, таблиця, схема, ілюстрації, обов'язково робиться посилання на автора.

У висновку містяться підсумки, зазначається, як виконані завдання і досягнуті цілі, сформульовані у вступі.

У списку літератури наводиться реально використана для написання реферату література. Список складається відповідно до правил бібліографічного описання. Загальний обсяг реферату 15–20 сторінок.

Роботу над рефератом можна умовно поділити на три етапи. Перший починається з пошуку джерел. На цьому етапі необхідно згадати, як працювати з енциклопедіями й енциклопедичними словниками; систематичними й алфавітними каталогами бібліотек; як оформляти список літератури.

Залежно від результатів ознайомлювального читання вибирається подальший спосіб роботи. Якщо для вирішення поставлених завдань потрібне вивчення окремих фрагментів тексту, то використовується метод вибіркового читання. Обрані фрагменти або весь текст (якщо

він цілком стосується теми) потребує вдумливого, неквапливого читання з виділенням: головного в тексті; основних аргументів; висновків. Особливу увагу слід звернути на аргументацію авторів.

Необхідно також проаналізувати, які з тверджень автора мають проблематичний, гіпотетичний характер, виявити не з'ясовані питання. Підготовчий етап роботи завершується створенням конспектів, що фіксують основні тези й аргументи.

Стиль тексту реферату пов'язаний із розкриттям теми. Всі тексти поділяються на тексти-констатації і тексти-міркування. Текст-констатація містить результати ознайомлення з предметом і фіксує стійкі і безсумнівні судження. У текстах-міркуваннях одні думки впливають з інших, деякі ставляться під сумнів, дається оцінка, висуваються різні припущення.

Матеріал викладається за планом, тобто схемою, що дозволяє контролювати порядок розташування частин тексту.

Висновок містить короткій і стислий виклад отриманих результатів, що є відповіддю на головне питання реферату.

Для написання реферату використовується науковий стиль, коли інтелектуальне тло створюють такі конструкції: “предметом подальшого розгляду є...”; “зупинимося на аналізі...”; “ця діяльність може бути визначена як...”; “з іншого боку, варто підкреслити, що...”; “це твердження припускає, що...”.

При перевірці реферату викладачем оцінюються:

1. Знання й уміння на рівні вимог стандарту конкретної дисципліни: знання фактичного матеріалу, засвоєння загальних уявлень, понять, ідей.
2. Реалізація мети і завдань дослідження (новизна й актуальність поставлених у рефераті проблем, правильність формулювання мети, визначення завдань дослідження, правильність вибору методів вирішення завдань і реалізації мети; відповідність висновків поставленій меті, переконливість висновків.
3. Ступінь обґрунтованості аргументів і узагальнень (повнота, глибина, всебічність розкриття теми, логічність і послідовність викладу матеріалу, коректність аргументації і системи доказів, характер і вірогідність прикладів, ілюстративного матеріалу,

широта кругозору автора, наявність знань інтегрованого характеру, здатність до узагальнення).

4. Якість і цінність отриманих результатів (ступінь завершеності реферативного дослідження, спірність або однозначність висновків).
5. Використання літературних джерел.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Політична соціологія як наука та навчальна дисципліна.
2. Предмет і об'єкти досліджень політичної соціології.
3. Закони, категорії, поняття та структура політичної соціології, її функції в суспільстві.
4. Поняття політичного суб'єкта. Соціологічні виміри простору політичної влади. Джерела політичної соціології.
5. Соціологічне бачення проблем політики і політичних відносин у творах Платона та Аристотеля.
6. Основні напрямки соціально-політичної думки в епоху Відродження.
7. Висвітлення проблем соціально-політичного життя суспільства провідними вченими Західної Європи та Америки.
8. Основні завдання політичної соціології на сучасному етапі трансформації українського суспільства.
9. Розкрийте співвідношення політичної соціології та політології.
10. Функції політичної соціології.
11. Представники української політичної соціології та аналіз основних ідей їхніх наукових праць.
12. М. Вебер про три типи легітимної влади.
13. Основні елементи політичної системи українського суспільства. Традиційні соціально-політичні доктрини, які є виразником інтересів певних соціальних прошарків та груп.
14. Основні ідеї неоконсерватизму щодо вирішення головних соціально-політичних проблем сучасного суспільства.
15. Виникнення та розвиток лібералізму.
16. Основні прикмети неолібералізму.
17. Основні концепції соціалізму, політичного екстремізму (анархізму, фашизму).
18. Вплив клерикалізму на політичне життя сучасного суспільства.

19. Розвиток політичної соціології в умовах трансформації українського суспільства.
20. Політика як соціальний феномен та об'єкт дослідження.
21. Політична система сучасної України.
22. Сучасні теорії політичної еліти.
23. Національна ідея та її роль у політичній соціалізації
24. Політична соціалізація молоді.
25. Процес формування політичної еліти в сучасній Україні.
26. Сучасні теорії політичної еліти.
27. Формування політичної орієнтації молоді (методологічні та методичні проблеми соціологічного дослідження).
28. Співробітництво як стиль поведінки для вирішення політичних конфліктів.
29. Стилї поведінки у виявленні, управлінні, вирішенні та профілактиці політичних конфліктів.
30. Тактики поведінки та засоби деформування негативно орієнтованої групи в політиці.
31. Стилї поведінки в політичних переговорах та методи вирішення політичного конфлікту. Міжнародні конфлікти: причини, сутність і шляхи розв'язання.
32. Міжнародний конфлікт як об'єкт соціологічного дослідження
33. Україна в сучасному геополітичному просторі.
34. Набуття Україною ознак повноцінної розвиненої держави — суб'єкта міжнародних відносин.
35. Політична система сучасної України.
36. Політична еліта сучасної України.
37. Суспільно-політичні інститути та рухи в період ситемної трансформації українського суспільства.
38. Політична опозиція у системі влади України.

Література [1–13; 15–17; 19–22; 25; 27–31; 33; 35];

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

(заочна форма навчання)

Контрольні роботи виконуються відповідно до програми курсу. Їхня мета — є закріплення теоретичного матеріалу і засвоєння навичок практичного застосування здобутих знань. Перед виконанням

контрольної роботи необхідно опрацювати рекомендовану літературу.

Обсяг контрольної роботи 10–20 сторінок. Вона виконується на підшитих листах формату А4 (210 297 мм). Титульний лист містить назву контрольної роботи, дисципліни, курс, шифр групи, прізвище, ім'я і по батькові. На другій сторінці наводиться зміст, вказуються теми, які розбиваються на окремі пункти, номери сторінок вказують на початок розділів і пунктів.

Кожен пункт викладається стисло, змістовно і відображає сутність сформульованого питання. Текст може містити схеми, рисунки, графіки. Робота закінчується переліком використаної літератури. На останньому листі треба поставити дату і особистий підпис студента. Для поміток рецензента залишаються поля.

За виконанням контрольним завданням відповідно до навчально-методичної карти дисципліни викладач може проводити співбесіду із студентом. Здача контрольної роботи здійснюється за модулями. Кожна робота розраховується на певний рівень знань. Самостійність виконання контрольної роботи забезпечується багатоваріантністю контрольної роботи.

Під час перевірки контрольних робіт здійснюється аналіз їхніх типових помилок і досягнень у кращих роботах. Критерії, згідно з якими робота може бути не зарахована:

1. Якщо в контрольній роботі не дано 60 % правильних відповідей.
2. Якщо контрольну роботу підготовлено несвоєчасно.
3. Якщо контрольна робота виконана неакуратно, написана нерозбірливо.

Якщо контрольна робота не зарахована, то вона повертається студенту разом з зауваженнями на доопрацювання. Повторно виконана робота передається рецензенту. Якщо контрольна робота зарахована із зауваженнями рецензента, то студент повинен дати на них правильні відповіді під час здачі наступної контрольної роботи.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1	Предмет навчального курсу “Політична соціологія” та методологія його вивчення
2	Історія становлення політичної соціології
3	Концептуальні основи політичної соціології
4	Соціологія соціальних систем та суспільств
5	Соціологія суспільного розвитку і прогресу. Політичний розвиток
6	Методи дослідження соціально-політичних явищ. Система соціально-політичних показників
7	Політична соціологія
8	Соціологія взаємовідносин людини і політики
9	Політичні партії, суспільні рухи, суспільно-політичні організації як суб'єкти політики
10	Групи інтересів і групи тиску в політичній сфері
11	Держава як суб'єкт політики: соціологічний зріз
12	Соціологія політичної свідомості. Соціологія політичної ідеології
13	Соціологія політичної культури
14	Соціологія нації та національної ідеї
15	Соціологія політичної влади
16	Соціологія політичного життя
17	Соціологія демократії як форми організації суспільства
18	Соціологія взаємовідносин політики з основними сферами суспільного життя

Література [1–11; 15; 16; 19; 21; 22; 25; 26; 28; 31; 33; 35]

4. Контроль самостійної роботи студентів

Оцінка ефективності виконання завдань із самостійної роботи студентів контролюється:

- під час лекцій — контроль знань та умінь студентів засвоєних у розрізі інших курсів;
- контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи;

- модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет політичної соціології.
2. Зв'язок політичної соціології з іншими науками.
3. Основні функції і методи політичної соціології.
4. Біологічний напрям в соціології (Г. Спенсер).
5. Біхевіоризм і необіхевіоризм як напрями соціології.
6. Географічна школа соціології.
7. Розуміюча школа соціології (В. Дільтей, М. Вебер, Г. Зіммель, П. Сорокін).
8. Психологізм і соціологізм (Г. Тард, Г. Лебон, Е. Дюркгейм, Л. Гумплович).
9. Структурно-функціональний аналіз (Е. Дюркгейм, Т. Парсонс, Р. Мертон).
10. Феноменологічна соціологія (Е. Гуссерль, А. Бергсон, Ч. Кулі, А. Шюц).
11. Позитивізм і неопозитивізм (О. Конт, Е. Дюркгейм, Г. Спенсер).
12. Символічний інтеракціонізм (Дж. Мід, Г. Блумер, Т. Шибутані, М. Кун, Т. Партленд, І. Гофман, Х. Данкен)
13. Франкфуртська школа (М. Хоркхаймер, Т. Адорно, Е. Фром, Г. Маркузе, Ю. Хабермас).
14. Теорія історичного кругообігу і культурно-історичних типів (О. Шпенглер, А. Тойнбі).
15. Теорії індустріального і постіндустріального суспільства.
16. Теорія модернізації.
17. Теорія соціальної дії (М. Вебер, Дж. Мід, Т. Парсонс).
18. Доктрина людських відносин (Е. Мейо, Ф. Ротлісбергер).
19. Теорія ролей і соціального обміну (Дж. Мід, Р. Лінтон).
20. Соціологія соціальних систем і суспільств.
21. Співвідношення понять “суспільство” і “держави”. Ознаки суспільства і держави.
22. Концепції походження держави.
23. Типології держав.
24. Соціологія суспільного розвитку і прогресу.

25. Поняття історичного процесу, соціального прогресу, суспільного розвитку.
26. Політичний розвиток. Модернізація. Глобалізація.
27. Криза суспільного розвитку: світ і український контекст.
28. Соціологія громадянського суспільства.
29. Умови формування громадянського суспільства.
30. Громадянське суспільство в Україні: реалії і шляхи формування.
31. Політична соціологія. Сутність політики як суспільного явища.
32. Підходи до визначення і функції політики.
33. Складові компоненти змісту політики і рівні політики.
34. Політика й економіка. Економічна політика держави.
35. Політика і соціальна сфера суспільства. Соціальна політика.
36. Проблема соціальної стратифікації.
37. Моделі соціальної політики.
38. Специфіка соціальної політики в Україні.
39. Політика і культура. Специфіка взаємодії.
40. Політика і мораль.
41. Політичні цінності і політичні норми.
42. Політичні інтереси і політичні потреби.
43. Сутність поняття “політичний вибір”. Основні підходи до детермінації політичного вибору.
44. Політичні традиції і політичні міфи.
45. Соціологія взаємовідносин людини і політики. Типи особистості в політиці.
46. Проблема формування громадянина як учасника політичного процесу.
47. Політичний процес: поняття, типи.
48. Структурні елементи і режими існування політичного процесу.
49. Політичний процес і політичні рішення.
50. Поняття і види державної політики.
51. Характеристика основних моделей державної політики.
52. Чинники ефективності державної політики.
53. Абсентеїзм і аполітичність як форми вияву політичної діяльності.
54. Соціологія громадської думки.
55. Шляхи формування громадської думки.
56. Основні етапи формування і функціонування громадської думки.
57. Чинники формування громадської думки.
58. Політичне відчуження: форми прояву і шляхи подолання.
59. Політична свідомість: зміст, основні рівні і форми вияву.
60. Індивідуальна і масова політична свідомість. Масова політична поведінка.
61. Основні типи і функції політичної свідомості.
62. Ідеологічний і психологічний рівні політичної свідомості.
63. Політичне мислення.
64. Сутність і різновиди управлінської діяльності.
65. Соціологія політичних партій і рухів.
66. Ознаки і типи політичних партій.
67. Основні підходи до визначення сутності політичних партій.
68. Соціальне призначення політичних партій.
69. Поняття, ознаки і типи партійних систем.
70. Політичні партії і партійна система в Україні.
71. Поняття, ознаки і функції громадської організації.
72. Типологія громадських рухів і об'єднань.
73. Соціальні групи і соціальні рухи як учасники політичного життя і політичних процесів.
74. Поняття, види і функції груп тиску.
75. Види і напрямки діяльності груп тиску.
76. Суть лобізму як виду діяльності в політичній сфері.
77. Соціологія влади як загальносуспільного феномена.
78. Форми, види і методи здійснення влади.
79. Сутність, типи, ресурси і функції політичної влади.
80. Поняття, типи і рівні легітимності політичної влади.
81. Феномен ерозії влади.
82. Сутність і роль опозиції в демократичному суспільстві.
83. Демократія як форма організації суспільного життя: сутність, принципи, цінності.
84. Історичні типи і сучасні форми демократій.
85. Політична поведінка. Закритий і відкритий типи політичної поведінки, їх ознаки.
86. Політична боротьба: сутність, шляхи завоювання і утримання влади. Види політичної боротьби, їхня характеристика.
87. Поняття, основні теоретичні підходи та класичні типи політичної культури.
88. Структурні компоненти політичної культури, їх характеристика.
89. Національна ідея, національна психологія і національний характер.
90. Специфіка політичної культури в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Амелин В. Н. Социология политики. — М., 1992.
2. Анохин М. Г. Политические системы: адаптация, динамика, устойчивость. Теоретико-прикладной аспект. — М., 1996.
3. Аристотель. Политика. — Соч. — Т. 4. — М., 1983.
4. Арон Р. Демократия и тоталитаризм: Пер. с фр. — М., 1993.
5. Артемов Г. П. Политическая социология. — СПб., 2000.
6. Бурдые П. Социология политики: Пер. с фр. — М., 1993.
7. Вебер М. Избранные произведения. — М., 1990.
8. Виноградов В. Д., Головин Н. А. Политическая социология. — СПб., 1997.
9. Волкова И. В. Политика и личность. — М., 1993.
10. Вятр Е. Социология политических отношений: Пер. с пол. — М., 1979.
11. Головатий М. Ф. Соціологія політики: Навч. посіб. — К., 2003.
12. Гончаров Д. В. Теория политического участия. — М., 1997.
13. Здравомыслов А. Г. Социология конфликта. — М., 1995.
14. Здравомыслова Е. А. Парадигмы западной социологии общественных движений. — СПб., 1993.
15. Канетті Е. Маса і влада. — К., 2001.
16. Макиавелли Н. Государство. — М., 1989.
17. Морозова Е. Г. Политический рынок и политический маркетинг: концепции, модели, технологии. — М., 1999.
18. Острогорский М. Я. Демократия и политические партии. — Т. 1, 2, — М., 1928, 1930.
19. Пищулин Н. А., Федорова Н. Ю. Социология лидерства. — М., 1997.
20. Политика и личность: опыт культурологического и социологического анализа. — М., 1993.
21. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. В. П. Горбатенка. — К., 2004.
22. Политический процесс: вопросы теории. — М., 1994.
23. Политический процесс и его противоречия. — М., 1997.
24. Политическое урегулирование конфликтов. — М., 1999.
25. Политические конфликты: от насилия к согласию. — М., 1996.
26. Политическая культура: теория и национальные модели. — М., 1994.
27. Политическая наука: новые направления / Пер. с англ. — М., 1999.
28. Политическая социология. — Ростов н/Дону, 1997.
29. Политическая социология / Отв. ред. В. Н. Иванов, Г. Ю. Семигин. — М., 2000.
30. Селезнев Л. И. Политические системы современности. — СПб., 1995.
31. Сучасна українська політика: Політики і політологи про неї / І. Курас, М. Михальченко. — К., 2002.
32. Формирование политической системы России. — М., 1996.
33. Цыганков А. П. Современные политические режимы: структура, типология, динамика. — М., 1995.
34. Шабров О. Ф. Политическое управление: проблема стабильности и развития. — М., 1997.
35. Шварценберг Р. Ж. Политическая социология. — Ч. 1–3: Пер с фр. — М., 1992.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Політична соціологія”	11
Зміст дисципліни “Політична соціологія”	12
Семінарські заняття	25
Практичні заняття	31
Позааудиторна самостійна робота	32
Теми рефератів	35
Контрольні роботи.....	36
Теми контрольних робіт	38
Питання для самоконтролю.....	39
Список літератури.....	42

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп’ютерне верстання *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-4398

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*